

מסורת הש"ם

גמ' (6) עליו מ: קו: [ו"ט] ב' צ"ה כד. ע"ו ל: (ג) פסחים יא. [ד] [עירובין 10. קפ: טובה ל: [ג] "י"א א"ר חייא א"ר יוחנן (1) [קטן קמ:] (2) [קטן קמ:] כ"ג מ"ד: פ"א מ"ט לעיל נ: עירובין עו. טו. [יומא מו. טובה מד:] (3) [מו"ט פ"ג] (4) "ב"ק ל: סנהדרין לז: (5) [קטן קמ:]

הגהות הב"ח (6) גמ' אלף בהבל דגרדי:

גליון הש"ם רש"י ד"ה מותר לטלטל ולהאיר הרה מלאכתו לאיסור. ע"ל קכב ע"כ מ"ד ה"ה רחמ: שם ד"ה מהו וכו' והר"ל דבר שמהלכות לאיסור. ע"ל קכב ע"כ מ"ד ה"ה כ"ה:

הגהות גמ' אמר רב חייא בר אשי אמר רב. י"ז כ"ה הניסא כח"כ אל כח"כ הני אמר ר' חיאי כר אלף אמר רב: (קול הדורות)

תורה אור גמ' א' אם קשיב משבת רבקה עשות חפצך ביום קושי קרתה לשבת ענן קדושי י' ככד [וכרית מעשות רבך מקצוא חפצך רבך: (פשוט נח. ג)

רבינו חננאל בהו ככולו שיעור ריטון טוהו אוהו כלי מטומאה או דלמא כיון בעידתו רכד יניק האי ניבא תיב הויאשן סחור היה וכיון שנחמם כאילו לא ניבא הוא וכיצד כה בעי בעושיין פסין (י"ד ט"ו) פ"ד אמה גזרה פ"ד אמה גזרה עד שהגיע (יותר מו) מהו וא"ל ר' יוחנן לא ענית לנו גדול שנספקא אחת מאוניו וחוקה טמא מדרס נפקה אביה וחוקה טוהו מן המדרס אבל טמא מע מע מדרס. פי' שמתספק אחת מאוניו והוא טמא מדרס עדיין טומאהו עליו שבפסקיה אוהן אחת לא יצאה תורתו כלי ועמד וחוקה כשמתספק השנה אפי' שהראשונה מתוקתת היתה בשעה שנספקה השנה בפסקיה שנה מה מן המדרס שהיה טמא ופרדה אוהה הטומאה אבל רומה כאילו נגע באהו ונשטתה שהיה טמא מדרס ומצא לה השני טמא מע מדרס ואליב דרבנן אהו מע שנספקה תהלה בין הפנימית בין החיצונית ונפקה שנה אחתה קו רינה אבל אליבא דר' יהודה אם נפקה החיצונית אלתה טוהו אבל אם נפקה פנימית תהלה חיה הוא בטומאה ונשטתס החיצונית טוהו מן המדרס

ואלו קשרים פרק חמשה עשר

הוא מינייהו. אחד מן הראשונים [ולל"ח] מד מינייהו מצטל ליה כשיוצא הבהמה לא יתיר ללא תחמון ויולאנה דומק: מבבל דפלוני. בתמיה ואמאי איפלגו הא דמי להך דלעיל: **מתנ** קושרין דלי בפסקיא. ע"פ הבור דפסקיא לא מצטל [ליה] ה"ה: אבל לא בהבל.

הוא מינייהו בטולי מבטיל קמ"ל אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר רב אלעזר בן יעקב (6) א"ל אביי הלכה מכלל דפלוני אמר ליה מאי נפקא לך מינה אמר ליה (7) גמרא גמור וזורתא תהא: **מתנ** (8) קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל רבי יהודה מתיר כלל אמר רבי יהודה יכל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו: **גמ'** חבל דמאי אי לימא חבל דעלמא רבי יהודה מתיר קשר של קיימא הוא אלא חבל דגרדי למימרא דרבנן סברי גזרינן חבל דגרדי אטו חבל דעלמא ורבי יהודה סבר לא גזרינן ורמיניהו (9) חבל דלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עונבו (10) ורבי יהודה אומר כורך עליו פונדא או פסקיא ובלבד שלא יענבו קשיא דר' יהודה ארבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן אדרבנן לא קשיא חבל בחבל מיהלף עניבה בקשירה לא מיהלפא דר' יהודה אדרבי יהודה לא קשיא התם לא משום דמיהלפא עניבה בקשירה אלא עניבה גופה קשירה היא א"ר אבא (11) אמר רב חייא בר אשי אמר רב ימבאי אדם חבל מתוך ביתו וקושרו בפרה ובאיבוס איתיביה רבי אחא אריבא דהוא רבי אחא בר פפא לרבי אבא חבל שבאיבוס קושרו בשבת ושבפרה קושרו באיבוס ובלבד שלא יבא חבל מתוך ביתו ויקשוו בפרה ובאיבוס ה"התם חבל דעלמא הכא חבל דגרדי אמר רב יהודה אמר רב שמואל (12) כלי קוויא מותר לטלטל בשבת בעו מיניה מרב יהודה כובד העליון וכובד התחתון מהו אין ולא ורפיא בידיה איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל כלי קוויא מותר לטלטל בשבת אפילו כובד העליון וכובד התחתון אבל לא את העמודים א"ל רבא לרב נחמן מאי שנא עמודים דלא אילמא דקעביד גומות גומות ממילא קא הויין דתנן (13) הטומאן לפת וצוננות תחת הגפן אם מקצת עליו מוגולין אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר וניטולין בשבת בשדה לא אתי לאשוויי גומות הכא בבית אתי לאשוויי גומות בעא מיניה ר' יוחנן מרבי יהודה בר ליואי כלי קוויא כגון כובד העליון וכובד התחתון מהו לטלטל בשבת אמר ליה אין מוטלמין מה טעם לפי שאין ניטלין: **מתנ** (14) מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת אבל לא משבת למצוה שבת רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכיפורים לשבת (15) ואלחי שבת קריבין ביום הכיפורים אבל לא של יוה"כ בשבת ר"ע אומר לא של שבת קריבין ביום הכיפורים ולא של יום הכיפורים קריבין בשבת: **גמ'** אמרי דבי רבי ינאי (16) לא שנו אלא באדם אחד אבל בשני בני אדם לא ובאדם אחד נמי לא אמרן אלא בחדשים אבל בישינים לא וחדשים נמי לא אמרן אלא בצבועים לא ולא אמרן אלא שאין לו להחליף אבל יש לו להחליף לא (17) תנא של בית רבן גמליאל לא היו מקפלים כלי לבן שלהן מפני שהיה להן להחליף אמר רב הונא יאם יש לו להחליף יחליף ואם אין לו להחליף ישלשל בבגדיו מתקף לה רב ספרא והא מיתחזי כרמות רוחא כיון דכל יומא לא קעביד והאידנא הוא דקא עביד לא מיתחזי כרמות רוחא (18) וכברתו מעשות דרכך וכברתו שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול וכו' הא (19) דרבי יוחנן קרי למאניה מכבודות מעשות דרכך שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול (20) ממצוא אסורין (21) חפצך (22) חפצך אסורין חפצי שמים מותרין ודבר דבר שלא

שבת ק"ג.

בכ"ד אמר ר"י. מימה היכא קאי אי אמילתיה קמיימא ה"התם מתיר לגמרי והכא קמני אין חייבין עליו משמע הא אסורא איכא כדדריק הש"ס לעיל וי"ל דה"ק כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו הא של קיימא חייבין עליו ואפי' עניבה לאפוקי מדרבנן דאמרו עניבה לאו היינו קשירה א"ר אמאי דקמני ברש"א אין חייבין עליהם קאי רבי יהודה:

התם חבל דעלמא הכא חבל דגרדי. וקמ"ל רב דלא גזרינן חבל דגרדי אטו חבל דעלמא וכו' יהודה א"ר אפי' רבנן מודו דלפי' צתכל דעלמא לא שכית שיהיה קשר של קיימא כשקושרו צפרה ובצנזים ולהכי לא גזור צתכל דגרדי:

מקפלים בליום נוי. מנאין למדנו דאסור לקפל טליתות של צ"ה לפי שהם טורח מנח: **אבל** יש לו להחליף לא. ולנו שיש לנו להחליף אסור ומסתפק ר"י אי קרי יש לו להחליף כשאין לו יפה כו':

שלא יענבו קשיא דר' יהודה ארבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן אדרבנן לא קשיא חבל בחבל מיהלף עניבה בקשירה לא מיהלפא דר' יהודה אדרבי יהודה לא קשיא התם לא משום דמיהלפא עניבה בקשירה אלא עניבה גופה קשירה היא א"ר אבא (23) אמר רב חייא בר אשי אמר רב ימבאי אדם חבל מתוך ביתו וקושרו בפרה ובאיבוס איתיביה רבי אחא אריבא דהוא רבי אחא בר פפא לרבי אבא חבל שבאיבוס קושרו בשבת ושבפרה קושרו באיבוס ובלבד שלא יבא חבל מתוך ביתו ויקשוו בפרה ובאיבוס ה"התם חבל דעלמא הכא חבל דגרדי אמר רב יהודה אמר רב שמואל (24) כלי קוויא מותר לטלטל בשבת בעו מיניה מרב יהודה כובד העליון וכובד התחתון מהו אין ולא ורפיא בידיה איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל כלי קוויא מותר לטלטל בשבת אפילו כובד העליון וכובד התחתון אבל לא את העמודים א"ל רבא לרב נחמן מאי שנא עמודים דלא אילמא דקעביד גומות גומות ממילא קא הויין דתנן (25) הטומאן לפת וצוננות תחת הגפן אם מקצת עליו מוגולין אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר וניטולין בשבת בשדה לא אתי לאשוויי גומות הכא בבית אתי לאשוויי גומות בעא מיניה ר' יוחנן מרבי יהודה בר ליואי כלי קוויא כגון כובד העליון וכובד התחתון מהו לטלטל בשבת אמר ליה אין מוטלמין מה טעם לפי שאין ניטלין: **מתנ** (26) מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת אבל לא משבת למצוה שבת רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכיפורים לשבת (27) ואלחי שבת קריבין ביום הכיפורים אבל לא של יוה"כ בשבת ר"ע אומר לא של שבת קריבין ביום הכיפורים ולא של יום הכיפורים קריבין בשבת: **גמ'** אמרי דבי רבי ינאי (28) לא שנו אלא באדם אחד אבל בשני בני אדם לא ובאדם אחד נמי לא אמרן אלא בחדשים אבל בישינים לא וחדשים נמי לא אמרן אלא בצבועים לא ולא אמרן אלא שאין לו להחליף אבל יש לו להחליף לא (29) תנא של בית רבן גמליאל לא היו מקפלים כלי לבן שלהן מפני שהיה להן להחליף אמר רב הונא יאם יש לו להחליף יחליף ואם אין לו להחליף ישלשל בבגדיו מתקף לה רב ספרא והא מיתחזי כרמות רוחא כיון דכל יומא לא קעביד והאידנא הוא דקא עביד לא מיתחזי כרמות רוחא (30) וכברתו מעשות דרכך וכברתו שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול וכו' הא (31) דרבי יוחנן קרי למאניה מכבודות מעשות דרכך שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול (32) ממצוא אסורין (33) חפצך (34) חפצך אסורין חפצי שמים מותרין ודבר דבר שלא

לכף שלהן. רבותא נקט וכל שכן כצוים: יש לו להחליף יחליף. מי שיש לו צנזים לצד מאותן צנזים צול יחליפם צנזת: ישלשל בבגדיו. כלפי מטה שיראו ארוכים והוא מדת עשירים היושבים צניחם ואינם לריקים לסלק צנזיהם מן הארץ צנזיל מלפניהם וכבוד שבת הוא: מכבודותי. שמכבדין צנזיהם: שלא יהא הילוכך בור. לקמן מפרש להו: ממצוא חפצך. כי הוהו דלמרינן צנזיהם עליון (דף נח:) לא יטייל אלס לסוף שדה צנזת לידע מה היא לריכה [אחר הצנזת]: חפצי שמים מותרים. כגון פוסקים דקא ומשדכי על התנוקות לילתם (לקמן קג.)

שלא קשירה. ושנין קשירת חבל הגרדי בחבל דעלמא מיהלף ליפך גזרינן אבל עניבה בקשירה הכיוו רבה היא לפיכך לא גזרינן. לר' יהודה נמי דאסר בעניבה לא משום דגזרי עניבה אטו קשירה אלא משום דסבר עניבה קשירה מעולה היא. והאי דאמרי' בירוב הגזיל כי תפיק המצא תפילין ר' יהודה סבר עניבה קשירה מעולה היא הכא עיקרה ורובא נמי תימא בחבל דגרדי דמתח בית. דלא קטר ליה קשר של כלי קויא? תני כלי אומנות. האורג כגון האכנס והכבר שחוריה תלויה בו למעלה והכבר שפשוטה עליו מלמטה מותר לטלטל בשבת אבל העמודים התקועין בארץ אפי' שכשעוקרן אינו מתכוין לעשות גומא והגומא מילא קא מתגליא אפי' כו' אסור לטול בשבת גזירה דילמא אתי לאשווי גומות ואפי' כי הלפת ונצוץ והטומנות תחת הגפן אם היו מקצת עליו מוגולין גומות חבל ודגרינן דילמא אתי לאשווי גומות והתם שדה ולא איכפת ליה בגומות לפיכך לא גזרינן אבל בית דקפדי כגומא דגזרינן דילמא אתי לאשווי גומות. ואתא אחר מקפל כלים מלילי שבת ולשבת וכשבת מצפרא לפניא ולשבת אחרת אבל שנים אין מקפלין כלי אחר דהוה ליה כמפתח אומן ואחד נמי אין מקפל אלא כלים חדשים אבל ישנים לא דקופולין מחזירין כחדשים ונמצאת בו היא מלאכה וצבועים נמי אסור (צבועים) [צבועים] כדאל מקפלין משום הכי כמלאכה היא חשוב וכי אמרין שמקפל אדם מתחלת יום שבת לטופו בשאין לו בגדים אחרים להחליף אבל יש לו להחליף אינו מקפל:

מסכת כלאים פרק ד' משנה א'

קְרַחַת הַכֶּרֶם, בֵּית שְׂמוּאֵי אוּמְרִים, עֲשָׂרִים וָאַרְבַּע אַמּוֹת. וּבֵית הַגֶּלֶל אוּמְרִים, שֵׁשׁ עֲשָׂרָה אַמּוֹה. מְחוּל הַכֶּרֶם, בֵּית שְׂמוּאֵי אוּמְרִים, שֵׁשׁ עֲשָׂרָה אַמּוֹה. וּבֵית הַגֶּלֶל אוּמְרִים, שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה אַמּוֹה.

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי' וסג ספ' טו'ט"ע
טס ספ' ד'
יב ב מיי' טס ספ' ג'
טו'ט"ע ספ' טו'ט"ע א'
יג ב מיי' טס ספ' ג' טו'ט"ע א'
טס ספ' ד'
יד ד מיי' טס ספ' ג' טו'ט"ע ספ' ד'
טו א מיי' פכו' מה' טס ספ' ג'
טז ד מיי' פכו' מה' טס ספ' ג'
טז ח מיי' פכו' מה' טס ספ' ג'
יז ב מיי' פכו' מה' טס ספ' ג'
יח טס ספ' ד' טו'ט"ע א'
יט טס ספ' ד' טו'ט"ע א'
כ ל מיי' טס ספ' ג' טו'ט"ע א'
טס ספ' ד'

פניו רש"י
מאי נפקא לך מיהא. אי אמרנו הלכה כ"ש דלי לא פליגי הלכתי ה"ל: (פ"ה כד.)

גמרא גמור וזורתא תהא. משל צנזים הוא כמו וצו וצוין מברא לקרי (י"ג דף מ) ק' גמרא גמור אומר נלמדי עתה למדו וכו' אמר הן צנזי ויהא לך למד ושיר: (פ"ה כד.)

רב נסים גאון
יש לו להחליף יחליף אין לו להחליף ישלשל בבגדיו. בבראשית דר' הושיעא (פ"ה ט"ו) משחתי לה ומפדתי בחוספתא ויברך אלהים את יום השביעי בכרוב בעטיפה ר' הונא אמר צריך להחליף אבין בר חסדאי אמר צריך לשלשל ר' רימהו ר' זעירא אמרו צריך לשלשל

רבינו חננאל (השפ"ח)
הגרדי ומשום נדירה. דר' יהודה מתיר חבל דגרדי אי קויר ליה בדלי קשר של פירא הוא ולאורחא שרי ליה מן הדלי משום דבעי ליה למלאכה. לפי כיון שאינו קשר של קיימא שרי ולא גזרי חבל דגרדי אטו חבל דעלמא ודמיין עלה (מי גזרי רבנן אטו חבל דגרדי) ואינו דגרדי (רבנן) הא תמן חבל דלי נענסק לא היה קושרו אלא עונבו. ר' יהודה אמר כורך עליו פונדא וכו' ולא קא גזור רבנן עניבה שבת

